

1960'larda Etnik/Sosyalist Hareket Olarak Kara Panter Partisi (1966-1973)¹

Sarah CAUNES
H. Kiraz ÖZDOĞAN

Özet

Bu makalede 1966 ve 1973 yılları arasında ABD'de Siyahların gündelik ve politik yaşamda uğradıkları ayrımcılıklara karşı mücadele etmek için Siyahlar tarafından kurulan, silahlı yapılanması olan Marksist-Leninist sosyalist bir parti olan Kara Panterler Partisi'nin etnik ve sosyalist mücadeleyi nasıl ilişkilendirdiğini incelenmektedir. Bu kapsamda BPP'nin kuruluşu ve programı, öz savunma için şiddetin kullanımı, milliyetçilik tanımı, ittifak politikaları, sınıfsal tabanları ve geliştirdikleri sosyal programları ele alınmaktadır. Son olarak COINTELPRO kapsamında uğradıkları baskılara değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kara Panter Partisi, ABD'deki siyahi hareket, Etnisite, Sosyalizm, Sınıf Mücadelesi

Le Black Panther Party (1966-1973) en tant que mouvement ethnique/ socialiste dans les années 1960

Resume

Cet article analyse la manière dont le Parti des Panthères Noire, parti Marxiste-léniniste et possédant une branche armée, en activité entre 1966 et 1973 et crée pour lutter contre les discriminations politiques et sociales dont étaient victimes les Noirs aux États-Unis, construit le lien entre la lutte ethnique et la lutte socialiste. Dans ce cadre là, nous nous penchons sur sa fondation et son programme, l'utilisation de la violence dans le cadre de l'autodéfense, sa définition du nationalisme, ses politiques de coalition et alliances avec d'autres groupes ou organisations, sa base sociale ainsi que les programmes sociaux qu'il a développé. Enfin nous décrivons la répression dont il fut l'objet à travers le programme du COINTELPRO, visant à l'anéantir.

Mots clés: Black Panther Party, Mouvement noir aux États-Unis, ethnicité, socialisme, lutte des classe

Black Panther Partisi (Kara Panter Partisi, BPP), ABD'de Siyahların gündelik ve politik yaşamda uğradıkları ayrımcılıklara karşı mücadele etmek için 1966 yılında kurulmuş olan ve silahlı yapılanması olan Siyahi Marksist-Leninist sosyalist bir partidir. Kara Panter Partisi, ABD Siyahi hareketinin ve dünyadaki etnik ve sosyalist mücadelelerin birikimlerinden esinlenmiş, onların deneyimlerinden yararlanmış bir örgütlenmedir. Onu özgün kılan noktalardan biri her iki mücadele arasında bir hiyerarşi kurmamasıydı. Bir yandan siyahi burjuva milliyetçiliğinden

¹ Bu makaleyi okuyarak geliştirmemizi sağlayan Doç. Dr. Şükrü Aslan'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

ayrışmaya, bir yandan da siyahlara kültürel ve politik olarak bir özgürleşme alanı yaratmaya çalışıyordu. BPP, 16 yıllık kısa tarihinde etnik ve sosyalist mücadeleyi birleştiren kendi özgün alanlarını ve yöntemlerini de geliştirmiştir. Siyahlara yönelen devlet şiddetine karşı öz savunma yöntemleriyle, yaygın sosyal yardım programlarıyla, okul gibi başarılı legal kurumsallaşmalarıyla birçok ilde binlerce insana ulaşabilmeyi başarmış etkili bir güce dönüşmüştür. Öyle ki 1968 yılının sonunda 45 *chapter*'i ve kolu vardır ve 5 bin üyeye sahiptir. Aralık 1968'te 20 şehirde, 1970'te Winston-Salem'de Omaha ve Seattle'a kadar toplamda 68 şehirde bürosu vardır.² Gazetesi ise 100 bin basıyordu.³ 1970 yılına varmadan hafta içi her gün, 20 bin çocuğa ücretsiz kahvaltı veriyordu.

Bizim bu makaledeki amacımız BPP'nin etnisite ve sınıf ilişkisini nasıl kurduğunu analiz etmektir. BPP'yi bu alanda özgün kılan her iki mücadele arasında bir hiyerarşi kurmaması ve bu mücadele alanlarını birleştiren özgün politikalar, teoriler ve eylemler geliştirmesidir. Bu çalışma birincil ve ikincil kaynaklara dayanmaktadır. Kara Panterlerin radyolarda yayınlanan röportajlarda⁴ hakkında çekilen belgesellerden, yayınladıkları bildirilerden, propaganda kitapçıklarından ve önderlerinin anılarından yararlanılmıştır. Ayrıca BPP ile ilgili yapılan araştırmalardan faydalanılmıştır.⁵

Bu makalede ilk olarak BPP'nin kuruluşu ve programı ele alınacak. Daha sonra etnisite ve sınıf mücadelelerini ilişkilendirmeleri öz savunma için şiddetin kullanımı, milliyetçilik tanımı, bu tanımla birlikte geliştirdikleri ittifak politikaları, sınıfsal tabanları ve sosyal programları incelenecektir. Son olarak karşılaştıkları devlet baskıları aktarılacaktır.

BPP'nin Kuruluşu ve Programı

2. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönem özellikle Çin ve Küba devriminden sonra bir yandan sosyalist referanslarla ulusal kurtuluş hareketlerinin (Cezayir, Vietnam [1963-1973]) yükseldiği ve bu hareketlerin dünya dengelerini değiştirdiği; aynı zamanda sosyalist ve tüm muhalif hareketlere karşı baskıların yoğun bir şekilde yaşandığı bir dönemdi. Bu dönemde, ABD'de Maccartizm adı altında başta komünist hareketler olmak üzere tüm muhalif kesimlere yönelik baskı politikaları arttı⁶ ve bu sürecin temel sonuçlarından birisi ABD'de tarihsel radikal solun silinmesi oldu.⁷ Savaş yıllarındaki suskunluk döneminden sonra, 1960'ların başında farklı biçimlerde ve alanlarda örgütlenmeye başlayan birçok toplumsal hareket ortaya çıktı. Örneğin 1960 yılında kurulan ve daha sonra Kara Panterler Partisi'nin de ittifak yapacağı Demokratik bir Toplum için Öğrenciler (*Students for a Democratic Society [SDS]*), yeni solun öğrenciler arasındaki önemli hareketlerinden biriydi; 1968 yılında 100 bine yakın militanı, 700 bin sempatizanı vardı.⁸ Bu dönem kadın ve gay hareketlerin güçlendiği yıllardı. Irkçılığa karşı sadece Siyahlar değil, yerli kızılderililer (*Indian*) de örgütleniyorlardı.⁹

Takriben 1950'lilerin ortasında Siyahi hareket de yeniden canlanmaya başladı. Siyahlar, Sivil Haklar Hareketi etrafında ABD'nin Güneyinde Siyahlara uygulanan ayrımcılıklara karşı örgütleniyorlardı. Bu hareket, 1960'ların ortasında Kuzeydoğu ve Batı'daki büyük şehirlerdeki Siyahların yoğun yaşadığı gettolara yayıldı. Bu örgütlenmenin gelişmesinde savaş yıllarında ve sonrasında

² Joshua Bloom ve Waldo Martin, *Black against Empire, The History and Politics of the Black Panther Party*, California Üniversitesi Yayınları, California, 2012, s. 2.

³ "The Black Panther Party", www.marxists.org/history/usa/workers/black-panthers/ Erişim tarihi: 12.12.2013.

⁴ <http://www.lib.berkeley.edu/MRC/pacificpanthers.html> Erişim tarihi: 05.01.2014.

⁵ Türkiye'de BPP ile ilgili çıkan kitaplar ve makaleler sınırlıdır. Bunlardan bazıları şunlardır: Angela Davis, *Eğer Şafakta Gelirlerse*, çev. Hamit Bozak, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2008; Mumia Ebu Cemal, *Biz Özgürlük İstiyoruz: Kara Panterler Partisi*, Agora Kitaplığı, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2005.

⁶ Sadece 1947 ile 1952 tarihleri arasında 6,6 milyon insan sorgulanmıştır.

⁷ Tom Van Eersel, *Panthers: Histoire du Black Panther Party*, L'échappée, Paris, 2006, s. 13.

⁸ André Kaspi, *États-Unis 68, l'année des contestataires*, Complexe, s. 90'dan aktaran a.g.y., s. 26.

⁹ *American Indian Movement (AIM)*.

Siyahi nüfusun sosyolojik yapısındaki değişim önemlidir. 1940-70 yılları arasında neredeyse 4 milyon Siyah Güney'in kırsal bölgelerindeki kölelik sisteminden kalma yoğun ekonomik sömürden ve ırkçılıktan kaçarak Kuzeydoğu ve Batı kentlerine göçtü.¹⁰ Ekonomik koşullardan ve ayrımcılık politikalarından dolayı yaşanan tüm göçlerde olduğu gibi, göçmen Siyahlar göç ettikleri yerlerde konut ve iş sorunlarıyla ve ayrımcılık politikalarıyla karşı karşıya kaldılar. Kentin en bakımsız yerlerine yerleştiler ve belli yerlerinde yoğunlaştılar. İşsizlik ve güvencesiz çalışma çok yaygındı. Çoğu herhangi bir sosyal yardımdan yararlanamıyordu. Ayrıca ayrımcılık politikaları gündelik yaşamın her yerinde devam ediyordu. Beyazların gittiği okullara çoğunlukla Siyahlar gidemiyordu.¹¹ Polislin Siyahlara karşı baskısı çok yoğun yaşanıyordu.¹² Otobüste Siyahlar, her zaman bir Beyaza yer vermek zorundaydı.¹³

1960'larda Siyahların hareketlenmesinin neden olan unsurlardan biri de Vietnam Savaşı'dır. Siyah toplumun içinde etkisi çok yoğun hissedilen ve yaşadıkları çelişkileri derinleştiren bir savaştı. Bu savaş, aynı zamanda Siyahların ABD ordusuna alındığı ilk savaştı. 1965-66 yılları arasında savaşta ölen Siyah askerlerin sayısı Beyazların iki katıydı. 1967'de ABD askerlerinin %64'ü Siyahtı.¹⁴

Siyahi hareketler açısından Vietnam savaşının başka bir etkisi de Sivil Haklar Hareketi içinde savaşla ilgili olarak farklı eğilimlerin ortaya çıkmasına neden olmasıydı. A. Philip Randolph (1989-1979) işverenle ilk sözleşmeyi yapan Siyah sendikandan, Sivil Haklar Hareketi'nin savaş konusunda tarafsız kalması gerektiğini savunmuştu.¹⁵ Ancak daha sonra kurulacak olan Kara Panter Partisi'nin esinleneceği Siyahi liderler, Malcolm X (1925-1965) ve Martin Luther King (1929-1968) Vietnam Savaşı'na karşı olduklarını açıklamışlardı.

Sivil Haklar Hareketi, boykot gibi şiddet içermeyen yöntemler kullanarak hükümetin ırkçı politikalarına karşı mücadele etmeyi amaçlıyordu. Ancak şiddet, sivil haklar mücadelesinde önemli bir gerilim konusuydu da. Polislerin ve *Ku Klux Klan* örgütü gibi Türkiye'deki siyasi literatürde sivil faşistler olarak tanımlanan grupların Siyahlara silahla saldırımları çok sık yaşanan olaylardandı. Siyahi hareketlerin arasında, şiddet içeren saldırılara karşı silahlı savunma hattı örülüp örülmeyeceği temel tartışma konularından biriydi. Martin Luther King'in başını çektiği ana eğilim, pasif direniş metodunu takip etmeyi istiyordu. Ancak bir eğilim de, Robert F. Williams¹⁶ (1925-1996) gibi Siyahların saldırılara karşı kendilerini savunmaları gerektiğini düşünüyordu.¹⁷ Williams Nort Carolina, Monroe'de Renkli İnsanların Gelişmesi için Ulusal Dernek'e (*National Association for the Advancement of Colored People [NAACP]*) bağlı silahlı bir alan (club) kurmuştu. Ekim 1957'de *Ku Klux Klan*'ın saldırılarını geri püskürtmüşlerdi.¹⁸

Sivil haklar mücadelesinin barışçıl yöntemleri, sonuç alıcılığı açısından da tartışma yaratıyordu. Çok kitlesel eylemler yapılıyordu ve bunun sonucunda hukuki kazanımlar da elde

¹⁰ A.g.y. s. 16.

¹¹ 17 Mayıs 1954 yılında ABD Yüksek Mahkemesi'nin kararıyla Siyah çocuklarla Beyaz çocukların ayrı okullarda okuması durumu yasaklanmasına rağmen, 1965'te hala Güneydeki okulların %75'inde Siyahlar ve Beyazlar beraber okumuyorlardı. (Eersel, a.g.y.)

¹² Christian Davenport, *Media Bias, Perspective, and State Repression: The Black Panther Party*, Cambridge University Press, New York, 2010, s. 97-99.

¹³ 1 Aralık 1955 yılında Montgomery'e Rosa Parks (1913-2005) belediye otobüsünde yerini bir beyaza vermeyi reddetti ve tutuklandı. Bunun üzerine bir yıldan uzun sürecek otobüs boykotu başladı ve bu boykotla birlikte Rosa Parks, savaş sonrası Sivil Haklar mücadelesinin sembollerinden birine dönüştü. Rosa Parks otobüste yer vermeyi reddeden ilk Siyah değildi. Farklı tarihlerde ve zamanlarda başkaları da benzer girişimlerde bulunmuştu; örneğin 1946'da Irene Morgan, 1955'te Sarah Louise Keys ve Parks'ten aylar önce Claudette Colvin, Aurelia Browder, Susie Mc Donald ve Mary Louise Smith benzer bir eylemden tutuklanmıştı. http://en.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks#cite_ref-Branch_3-0 Erişim tarihi: 05.01.2014.

¹⁴ Eersel, a.g.y., s. 28-29.

¹⁵ A.g.y. s. 29.

¹⁶ *Negroes With Guns*, 1962; New York, NY, USA; Marzani & Munsell. 1998'de Wayne State University Press tarafından tekrar basılmıştır.

¹⁷ Eersel, a.g.y. s. 17.

¹⁸ Paul Alkebulan, *Survival pending revolution [electronic resource]: the history of the Black Panther Party*, Alabama Üniversitesi Yayınları, Tuscaloosa, 2007, s. 11.

ediliyordu. Örneğin sivil haklar yasasının mecliste konuşulduğu dönemde, 28 Ağustos 1963'te ağırlıklı olarak Siyahların katıldığı 200 bin kişi, iş ve özgürlük talepleriyle Washington D.C.'ye yürüdü; burada Martin Luther King, "Bir rüyam var" (*I have a dream*) ünlü konuşmasını yaptı. 1964'te ise kamusal alanlarda ayrımcılığı yasaklayan Sivil Haklar Yasası kabul edildi. Ancak fiilen ayrımcılık uygulamaları devam ediyordu ve bu durum, Sivil Haklar Hareketi içerisinde bariyerli yöntemlerin sonuç alıcılığının sorgulanmasına neden oldu. 1960'ların başından itibaren Siyahların gösterilerinde silahlı çatışmalar da yaşanmaya başlandı. 1961'de North Carolina'da Beyazlarla Siyahlar arasında silahlı çatışmalar oldu. 1964'te Harlem'de ve 1965'te Watts'ta ayaklanmalarda, silahlı çatışmalar yaşandı. Ancak silahlı mücadelenin nasıl, ne şekilde, ne zaman kullanılacağına dair tartışma henüz açık bir şekilde yürütüleliyordu ve çözümlenememişti.¹⁹

21 Şubat 1965 tarihinde, Sivil Haklar Hareketi'nin önemli isimlerinden Malcom X öldürüldü ve bunu izleyen bir yıl boyunca aralarında Washington D.C., Baltimore, Atlanta ve Detroit'in de olduğu toplam 43 şehirde 7 kişinin öldürüldüğü, 3.500 kişinin tutuklandığı ayaklanma niteliğinde eylemler gerçekleşti.²⁰ Malcom X'in öldürülmesi, BPP'nin kuruluşunda önemli bir dönüm noktası oldu.

Sivil Haklar Hareketi'nden Sosyalist Harekete

Malcolm X'in öldürülmesinden sonra çıkan isyanların akabinde Huey P. Newton²¹ ve Bobby Seale,²² Ekim 1966'da, Oakland California'da Siyah topluluğun kendini savunması için *Black Panther Party*'yi kurmaya karar verdiler. BPP'nin amacı polis baskısı, kronik işsizlik, düşük eğitim kalitesi, kötü konut, taraflı adalet sistemi gibi sorunlara karşı örgütlenmekti.²³ BPP, klasik Marksist Leninist partilerden farklı olarak mücadele ettiği sınıflı veya tabakaları yansıtan orak çekiç veya işçi eli simgelerini kullanmayı tercih etmemişti; partinin amblemi kara bir panterdi.²⁴ Bunu da sadece siyah olduğu için değil; panterin kendisine saldırılmadığı sürece tepki vermemesi, ama bir kez kendisine saldırıldığında ise kendisini savunan bir hayvan olduğundan tercih etmişlerdi.²⁵ Panter sembolü, aslında BPP'nin benimsediği yöntemlerin bütününe yansıtıyordu; en temel politik hattı olan polis şiddetini önlemek için öz savunmayı ve bunun için şiddet kullanımını öne çıkartan bir simgedir.

Gerek Seale, gerek Newton, BPP'yi kurmadan önce farklı Siyahi hareketlere katılmışlardı. 1960'ların başında, Bobby Seale Sivil Haklar Hareketi'ni ve onun entegrasyona dayalı görüşünü desteklerken Newton, Malcolm X'in silahlı mücadelenin gerekliliğini vurgulayan görüşlerini savunuyordu.²⁶ Newton bir Siyahı bıçakla yaralamaktan kısa bir süre hapiste kaldıktan sonra 1965'te Bobby Seale'i buldu. Huey P. Newton ve Bobby Seale 1965 yılında Oakland, Cali-

¹⁹ Alkebulan, a.g.y. s. 12.

²⁰ Paul J. Magnarella, "The Black Panther Party's Confrontation with Ethnicity, Race and Class", ed. Santosh C. Saha, *The Politics of Ethnicity and National Identity*, Peter Lang Publishing, New York, 2007, s. 53-4.

²¹ Kara Panterlerin kurucularından ve en önemli ideologlarından biri olan Huey Newton 17 Şubat 1942'de Louisiane'da doğdu, bir işçi ailesinin çocuğuydu. Oakland California'da büyüdü. Kolej yıllarında Siyahların ilerlemeci, kültürcü, politik eğilimleri olan farklı örgütlerine katıldı. Ekim 1967'de polisle çatışma sonucunda yaralandı. Çatışmanın sonucunda polis öldü. Ardından tutuklandı. Alkebulan, a.g.y. s. 6. Kara Panterler, "Huey'e Özgürlük" (*Free Huey*) adlı geniş kapsamlı ve yankı getiren bir kampanyaya başladı. 5 Ağustos 1969'da mahkemeyi kazandı ve serbest bırakıldı. 1980'de California Üniversitesi'nde Kara Panter Partisi hakkında "*War Against the Panthers: A Study of Repression in America*" adlı bir tez yazdı. 1989 yılında *Black Guerilla Family*'nin 24 yaşındaki üyesi ve uyuşturucu satıcısı Tyrone Robinson tarafından West Oakland'ta öldürüldü.

²² Newton'la birlikte partinin kurucularından biri olan Seale, 22 Ekim 1936'da Dallas'ta doğdu. Newton gibi, o da birçok Siyahı örgüte katıldı. BPP'nin başkanıdır. Seale 1967'de partinin *mandate executive*'ini okuduktan sonra tutuklandı. Partinin sosyal programlarında önemli görevler aldı.

²³ Alkebulan, a.g.y. s. 6

²⁴ Panter sembolünü, ilk kullanan BPP değildi. Şiddet Karşıtı Öğrenci Koordinasyonu Komitesi'nin (*Student Nonviolent Coordinating Committee [SNCC]*) Alabama alt şubesinin 1965 yılında kurduğu Lowndes Eyaleti Özgürlük Örgütü (*Lowndes County Freedom Organization [LCFO]*) panter sembolünü ilk kullanan Siyahi örgüttü. Alkebulan, a.g.y. s. 6-7; Foner, a.g.y. s. XXV.

²⁵ Sonrasında Huey P. Newton açıklıyor: "Eğer panteri köşeye sıkıştırırsan, soldan kaçmaya çalışacak. Eğer onu orda sıkıştırırsan sağdan kaçmaya çalışacak. Eğer onu bu siperde ezmeye ve sıkıştırmaya devam edersen er veya geç bu panter buradan çıkacak ve onu ezen kimse onları kırıp geçirir. Bobby Seale ona cevap veriyor: Bu tam bizim, Siyah halkımız (people) gibi..." "Bizim duruşumuz şuydu: Eğer bize saldırmazsan, şiddet olmayacak. Yok, eğer bize şiddet uyguluyorsan biz de kendimizi savunuruz." Eersel, a.g.y. s. 44.

²⁶ Eersel, a.g.y. s. 33.

fornia'daki Merritt Kolejinde beraber okudular ve hareket ettiler. Her ikisi de Soul Students Advisory Council'in (SSAC'nin) üyeleri oldu.²⁷ SSAC'nin taleplerinden biri kolejde *Black Studies*²⁸ programının açılmasıydı. Newton ve Seale, SSAC'ye hem polis şiddetini protesto etmek hem de okul yönetimi üzerindeki baskıyı arttırmak için silahlarla okul kampüsünde gösteri yapmayı önerdiler, önerileri kabul edilmedi.²⁹ Ancak ikili, SSAC'deki öğrencileri, Siyah topluluğun öz savunmasını kurmak için silahlı mücadeleye örgütlemeye çalışmaya devam ettiler.³⁰ Aynı zamanda öğrenci hareketini kampüs dışına da çıkarmak için çaba harcıyorlardı.

Newton ve Seale, aynı dönemde bir süre ülkenin Batı'sında örgütlenen Donald Warden'ın Afroamerikalılar Derneği'ne (*Afro-American Association [AAA]*), sonra da Siyahların kendilerini savunmaları gerektiğini düşünen Robert F. Williams'ın görüşlerinden etkilenen Maoist örgüt³¹ Devrimci Eylem Hareketi'ne (*Revolutionary Action Movement [RAM]*) katıldılar. Watts'taki 1965 yazı boyunca süren isyanlardan sonra Newton ve Seale ayrı örgütlenmeye karar verdiler. Mevcut Siyahi örgütleri kültürel milliyetçi olmakla, söylemlerini hayata geçirmek konusunda eksik kalmakla ve işçilerle gettodaki gençlerin temsilcisi olduğunu söylemelerine rağmen onları örgütleyememekle eleştiriyorlardı. Kuruculara göre gettodaki gençlere hitap edebilecek, onları başarılı bir şekilde örgütleyebilecek tek yer Malcom X'in Afro-amerikan Birliği Örgütü'ydü (*Organization of Afro-American Unity [OAAU]*, 1964). Ancak Malcom X'in öldürülmesinden sonra, bu örgüt yaşayamamıştı. Bu nedenle Newton ve Seale, Malcom X'in görüşlerinin vücut bulabileceği yeni bir örgüt kurmak gerektiğini düşünüyorlardı.

Malcolm X (1925-1965),³² Kara Panterleri etkileyen önemli önderlerden biriydi. Malcom X, genç Siyahları silahlanmaları ve devlet baskısına karşı kendilerini savunmaları noktasında ikna etmişti. Birçok Siyah liderin aksine, karşılıklı saygı temelinde başka etnik gruplarla ittifakı da savunuyordu. Malcom X Pantherler için önemli bir semboldü. Ölümü ise Newton ve Seale gibi BPP'yi kuran tüm Kara Panterlere ayrı bir silahlı örgütlenmenin gereğini işaret etmişti.

Siyahların silahlı bir mücadeleyi benimsemesinde Frantz Fanon'un 1961'de yazdığı *Yeryüzünün Lanetlileri*³³ adlı kitabında yer verdiği devrimci şiddetin sömürülen halkları ve ülkeleri özgülendirdiği görüşünün de etkisini okuyabiliriz. Newton ve Seale Fanon'un bu görüşünü kabul etmiş ve bunu Malcolm X'in siyahların maruz kaldıkları aşağılanmalara, kötü muamelelere karşı gerekli araçlarla kendilerini savunma ve haklarını korumaları gerektiği düşüncesiyle birleştirmişlerdir.

BPP, siyahi hareketin fikirlerinden ve birikimlerinden yanı sıra dünyadaki devrimlerden ve gerilla hareketlerinden ve Marksizm ve Leninizm'den esinlenmiştir. Özellikle Çin ve Küba devrimi BPP'nin ideolojik çizgisini etkilemişti. Mao Tsetung'un 4 cildini, Che Guevera'nın *Guerrilla Warfare* kitabını okuyorlardı.³⁴ Silahlı mücadele yöntemini, ABD koşullarına adapte etmeye ça-

²⁷ A.g.y. s. 4.

²⁸ *Black Studies*, 1960-1970'lerde Siyahi hareketin mücadelesinin de etkisiyle ABD'deki üniversitelerde ayrı kürsü olarak kurulmaya başlanmıştır. Siyah topluluğun ve Siyah sorunun akademide yeterince tartışılmadığını belirtmişler ve Siyah nüfus gibi Siyah sosyologların görünmez kıldığını söylemişlerdir. Ellison, 1952'den aktaran Dominique Schnapper, *Sosyolojik Düşüncenin Özünde Ötekiyle İlişki*, çev. Ayşegül Sönmezay, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1998, s. 291

²⁹ Eersel, a.g.y. s. 43.

³⁰ Alkebulan, a.g.y. s. 3-4.

³¹ Davenport, a.g.y. s. 94.

³² Malcom X, 1948'de Cezaevindeyken Elijah Muhammed'in İslam Uslusu Örgütü'ne (*Nation of Islam [NOI]*) katılmıştı. Buradan ayrıldıktan sonra Afrika Amerikan Birliği Örgütü'ne (*Organization of Africa American Unity*) katıldı. Alkebulan, 2007, s. 8-9.

³³ Frantz Fanon, *Yeryüzünün Lanetlileri*, Avesta Yayınları, İstanbul, 2001.

³⁴ BPP'nin mücadele ettiği dönemde dünyadaki sosyalist hareketler arasında Çin Halk Cumhuriyeti ile Sovyetler Birliği arasında bir saflaşma vardır. BPP bu saflaşmanın neresinde durduğunu biz araştırmalarımız sonucunda netleştiremedik. Küba devrimini desteklediklerini ve örnek olarak aldıklarını belirten çeşitli yazılarına rastladık. Daha sonra Basın-yayın bakanı Cleaver, 1970'lerin başında diplomatik ilişkiler geliştirmek için Çin ve Küba'yı ziyaret etmiştir. Küba'ya gittiğinde Cleaver, yönetiminin Sovyetler Birliği'ne çok yakın durduğunu gözlemlemiş ve bundan rahatsızlık duymuş; büyük komünist devletlerden çok bir şey beklememek gerektiğini belirtmiştir. Eylül-Ekim 1971'de Huey Newton, Çin hükümetinin özel davetlisi olarak Çin'e gitmiştir (ABD Devlet Başkanı Nixon'da aynı tarihlerde Çin'e gitmiştir). Etki kaynakları açısından BPP, Leninist literatüre de kapalı değildir. Newton Lenin'in kitaplarını okuduğunu belirtmiştir, ama eğitimlerde Mao'nun kitaplarını temel kaynak olarak okutuyorlardı. "The Correct Handling of a Revolution", *The Black Panther*, 18 Mayıs 1968, akt. Philips Foner (ed.), *The Black Panthers Speaks*, Da Capo Press, ABD, 1995, s. 41-45; "Message to Free Huey Rally", Oakland Auditorium, 17 Şubat 1968, akt. Foner, a.g.y. s. 47-49; "On Criticism of Cuba", *The Black Panther*, 27 Aralık 1969'dan akt. Foner, a.g.y. s. 37; Bloom ve Martin, a.g.y. s. 1-2.

lışıyorlardı. Ancak Siyahi nüfusun büyük bir kısmı kentte olduğu için, birçok ulusal hareketten farklı olarak kır gerillasının değil, kent gerillasının kurulması gerektiğini savunuyorlardı.

BPP'nin iletişim bakanı Cleaver partinin ideolojisini şöyle özetlemiştir: “*Kara Panter Partisi'nin ideolojisi, Siyah halkının tarihsel deneyimlerinin bizim Savunma Bakanımız olan Huey P. Newton tarafından çözümlenen Marksizm ve Leninizm doğrultusunda uyarlanmasıdır.*”³⁵ Özetle BPP, hem siyahi hareketin fikirlerinden ve mücadelelerinden hem de Marksizm ve Leninizm'den yararlanarak özgün bir ideoloji ve yöntem oluşturmuştur. Bunu, BPP'nin 1966 yılında yazılan 10 maddelik programında da gözlemleyebiliriz.

BPP'nin Programı

1 Ekim ile 15 Ekim 1966 arasında, BPP kurulmadan hemen önce Oakland'da Huey P. Newton ile Bobby Seale, partinin 10 maddelik programını hazırladılar. Newton'a göre bu program, Siyah halkının temel ve acil ihtiyaçlarını birbiriyle birleştirilmesi gereğine dayanmaktadır.³⁶ Programın ilk 9 maddesi, 1960'lı yıllarda ABD'deki Siyahların maruz kaldığı ayrımcılık, ekonomik ve siyasi alanda yaşadıkları eşitsizlik, polis baskısı gibi Siyahların karşılaştığı temel sorunlara odaklanmaktadır; dolayısıyla siyasi haklara odaklanan Sivil Haklar Hareketi'nden farklı olarak, ayrıca ekonomik ve sosyal haklar eşitliğine de odaklanmaktadır.

Programın son maddesi ise Siyah halkının kendi kaderini tayin etme hakkını savunmaktadır. Bu ABD içinde veya dışında ayrı bir devlet kurmaya hedeflemeyen “yerinde kurtuluş” öneren bir yeni anayasa referandum önerisini içeren bir maddedir. Bunun da ancak devrimle mümkün olacağına inanmaktadır. Bu, aslında onu kurtuluş olarak Afrika'ya geri dönmeyi öneren Siyahi kültürel milliyetçilerden ayıran temel noktalardan biridir.

BPP'nin programı, özyönetim ilkelerini benimsiyordu ve halkındaki (*community*) bütün kurumların kontrolünü sağlamayı amaçlıyordu: “*Her etnik grup başkalarından daha iyi anlayacağı ve bileceği bazı özgün ihtiyaçları vardır; her grup kendi kurumlarının, üyelerinin yaşamlarını nasıl etkilemesi gerektiğini daha iyi karar verebilir.*”³⁷

Etnisite ve Sınıf Mücadelelerinin Birleştirilmesi

Bu bölümde BPP'nin Sivil Haklar Hareketi'nden ve diğer Siyahi hareketlerden farklı kılan noktaları daha detaylı bir şekilde ele alacağız. Burada öz savunma için şiddetin kullanımı, milliyetçilik tanımı, bu tanımla birlikte geliştirdikleri ittifak politikaları, sınıfsal tabanları ve sosyal programları etnisite ve sınıf mücadelelerini ilişkilendirmeleri açısından incelenecektir. BPP'nin Siyah mücadele birikimlerinden beslendiği, onların deneyimlerini sentezleyerek özgün bir yöntem ve ideoloji geliştirdiğini de vurgulayacağız.

Öz Savunma

BPP Hıristiyanlığa referanslı şiddetsiz mücadele yöntemlerini benimseyen Sivil Haklar Hareketi'nin düşüş yaşadığı bir dönemde doğmuştur. Bu dönemde bir çok Siyahi örgüt ve yerel örgütlenmeler vardı (NAACP, SNCC, Community Alert Patrols [CAP]). Sivil Haklar Hareketi'nde her ne kadar içinde farklı eğilimler olsa da pasifizm daha baskındı; referansları Martin Luther King ve Gandhi'ydi; eylem repertuarı ise boykot gibi şiddetsiz eylemlerdi. Oysa BPP'nin ilk dönemlerinde hem Siyah halk sürekli saldırıya uğradığı için hem de şiddetsiz eylemlerin politik olarak yetersiz olduğunu düşündüğü için öz savunma yöntemleri, onun ana hattı oluşturuyordu.

³⁵ Magnarella, a.g.y. s. 56.

³⁶ Eersel, a.g.y. s. 45.

³⁷ Huey P. Newton, “Revolutionary Suicide”, s. 167'den akt. Magnarella, 2007, s. 61.

Sonra bununla ilgili partinin içinde tartışmalar çıksa da onun kurulmasında öz savunma meselesi, önemli bir ayırıcı özellikti.

BPP'nin programda ilk hayata geçirdiği madde, polislerin Siyahlara uyguladıkları vahşeti bitirme ile ilgili 7. Maddesiydi. Bu 7. Madde, ABD Anayasasındaki ve California'daki yasalarının herkese silah taşıma hakkını veren maddelerine dayanılarak meşrulaştırılmıştı. Ancak bir süre, BPP silahlı eylem yapmaktan kaçındı.

Bobby Seale 1965 yılında CNN'e verdiği bir röportajda Watts ayaklanmasından sonra Los Angeles'te oturanların CAP adlı bir grup kurduğunu aktarıyor: Bu grup, kolluk kuvvetlerini gözlemliyor ve kontrol ediyordu. Ellerinde sadece yasa ve ses kayıt aleti vardı, silahlı değillerdi. Bu yasal hakları olmalarına rağmen, polis onları tartaklıyordu ve iki üç ay sonra, Los Angeles polisi onları büsbütün etkisiz hale getirdi.³⁸ Kara Pantherler de bunu, benzer bir şekilde, yanlarında silah da bulundurarak mahallelerde devriye geziyorlardı. Yasaları çok iyi öğrendiler, boşlukları kullanmak ve cezaevine düşmemek konusunda çok dikkatli davrandılar. 15 üyesi yanlarına anayasayı, Mao'nun *Küçük Kırmızı Kitabı*'nı ve silahlarını alarak sokaklara indiler ve polisleri takip ettiler. Herhangi bir Siyah ev baskınına maruz kaldığında BPP'liler onların yanlarına geliyorlardı ve polisin arama izni olup olmadığını kontrol ediyorlardı.³⁹ Amaçları Siyahları kendi legal hakları konusunda bilgilendirmek ve polis şiddetine karşı onları korumaktı.⁴⁰ BPP polis baskılarının ve şiddetin önünü kesmeyi ve Siyahların kendi yasal haklarının ihlal edilmesini itiraz edebilme noktasında onları eğitmeyi amaçlıyordu.⁴¹ Dolayısıyla CAP'tan farklı olarak, sadece yasalarla kendilerini savunmayı değil, aynı zamanda Siyahların öz savunma mekanizmalarını yaratabilmeyi hedefliyordu.

Nisan 1967'de Denzil Dowell⁴² adlı Siyah bir genç San Francisco'da elleri havada olduğu halde polis tarafından öldürülmesinden⁴³ sonra BPP, doğrudan silahlı eylemlere başladı. Bu aynı zamanda BPP için önemli dönüm noktalarından biri oldu. Partinin gazetesinin⁴⁴ ilk sayısı bu döneme denk gelir ve bu sayısının 4 sayfası Dowell'in öldürülmesine ayrılmıştır.

Polis devreye gezen ve kendilerine müdahale eden Panterlere bir şey yapamıyordu, çünkü yaptıkları her şey yasa çerçevesindeydi. California Devletinin Siyahların silah taşımalarını engellemek için çıkarmak istediği Mulford Yasa tasarısına karşı ise BPP, kamuoyunda en görünür eylemini gerçekleştirmiştir. 1967 Mayıs'ında bir grup Panter, tek tip siyah giyinerek ellerinde silahlarıyla Capitol Sacramento'ya yürüdüler. Burada partinin savunma bakanı Bobby Seale, ilk *Executive Mandate*'ini okudu. Burada ABD'nin dünyada ve ülkedeki ırkçı politikalarını eleştirdikten sonra Seale, sözlerine şöyle devam etti:

“Öz savunma için BPP (*BPP for self-Defense*) çok geç olmadan bu teröre karşı Siyah halkın silahlanma zamanının geldiğini düşünmektedir. Mulford Yasa teklifi, çatışmaya iten bir adımdır. [...] Amerika'nın Siyah topluluklarını (*communities*) kaçınılmaz olarak topyekûn imhaya götüren bu hamleye son vermek için tek bir insan gibi karşı durulması gerektiğini düşünüyoruz.”

³⁸ CNN'in 1996 yılında Bobby Seale ile yaptığı röportajdan akt. Eersel, a.g.y. s. 51.

³⁹ Eersel, a.g.y. s. 53.

⁴⁰ Alkebulan, a.g.y. s. 5.

⁴¹ Foner, a.g.y. s. XI.

⁴² Eersel, a.g.y. s. 53.

⁴³ “Histoire du Black Panther Party et de sa répression”, <http://www.secoursrouge.org/Histoire-du-Black-Panther-Party-et> Erişim tarihi: 12.12.2013.

⁴⁴ Kara Panterlerin topluluklar arası Haber Servisi (*Black Panthers Intercommunal News Service [BPINS]*). Gazete, 1966 yılında Folsom Cezaevi'nden çıkan ve Şubat 1967'de partiye katılan muhalif gazeteci Eldridge Cleaver tarafından çıkartılmaya başlandı. Gazete, haftalık olarak yayımlanıyordu. Gazetenin amaçları: Panther'in kimliğini oluşturmak ve bunu sürdürmek, yeni üyeler örgütlemek, siyasi gelişmeler hakkında bilgi vermek, maddi kaynak oluşturmak ve örgütün görüşlerini topluma yaymaktır. Davenport, 2010, s. 124. Gazete 1980'e kadar çıkartılmıştır.

BPP, 1970'lere kadar polis baskısına karşı özsavunma ilkesini uygulayan eylemler düzenledi. Bu onu, diğer siyasal Siyahi hareketlerden farklılaşmasını ve büyümesini sağladı. Ancak Siyahi hareketlerden tek ayrım noktası silahlı özsavunma ilkesini hayata geçirmesi değildi, aynı zamanda ideolojik olarak onlardan ayrılıyordu. Marksist Leninist etkiye sahip aynı zamanda Çin ve Küba devriminden, anti sömürgeci hareketlerden beslenen ve ABD'de kentlerindeki Siyahi halkın koşullarına uygulanabilecek bir milliyetçilik ve kurtuluş tarifi geliştirmeye çalışıyordu. Milliyetçiliği ve sınıf mücadelesiyle birleştiren bir perspektif geliştirmeyi amaçlıyordu. Aşağıdaki bölümde BPP'nin ideolojik olarak Siyahi hareketlerden nasıl farklılaştığını anlatacağız.

Kültürel Milliyetçilik Anlayışına Karşı Devrimci Milliyetçilik

Newton Ekim 1966'da, parti kurulduğunda kendilerini "Siyah milliyetçisi" olarak tanımladıklarını aktarmaktadır. O dönemde Kara Panterler, Siyah Amerikalıların ABD'nin iç kolonisi olduğunu⁴⁵ ve Malcom X'in erken dönemin fikirlerinden, Marcus Garvey'nin (1867-1940)⁴⁶ ve W. E. B. Du Bois'nun⁴⁷ (1868-1963) görüşlerinden etkilenerken onların, Afrika'ya dönüş yaparlarsa ve kendi ulus devletlerini kurarlarsa çilelerinin biteceğini düşünüyordular. Ancak Newton daha sonra partinin bu görüşünün hatalı bir yaklaşım olduğunu düşünmeye başladı; Amerikalı Siyahlar, nesillerdir ABD'de yaşıyorlardı; Afrika kültürlerini, sömürü ve esirlik politikalarından dolayı bağlantılarını kaybetmişlerdi. Amerikalı Siyahlar, bu yüzden bir iç sömürge olarak görülemezdi. Dolayısıyla Kara Panterler ABD'deki Siyahları, ezilen topluluk (*oppressed community*) olarak tanımlamaya başladı. Afrika'nın, kendileri için artık son derece yabancı bir yer olduğunu; bu yüzden geri dönüşten söz etmenin doğru olmadığını savunuyordu. Ayrıca Kara Panterler yeni bir ulus devlet kurmanın başkalarının toprağını almak anlamına geleceğini düşünmeye başlamışlardı. Bu nedenlerden dolayı Siyahların milliyetçi ideolojisinden büyük ölçüde uzaklaştılar ve kendilerine 1969 yılından itibaren *devrimci milliyetçi* olarak tanımlaya başladılar.⁴⁸ Devrimci milliyetçilik partinin kimliğini ve amaçlarını Siyah milliyetçiliğinden veya ayrılıkçı milliyetçilikten ayıran bir kavramsallaştırmaydı. David Hilliard bunu, şöyle tanımlamaktadır:

"Biz kendi duruşumuzu, kendi kaderini tayin etme mücadelesini Afrika giyim kuşamıyla ve isimleriyle sınırlayan "yeni ulus" (nationhood) anlayışına ve siyah ulusu hakkında yoğunlaşan kültürel milliyetçiliğe karşı devrimci milliyetçi olarak tanımlıyoruz. Kıyafet ve dil, Fanon'un Yeryüzününün Lanetlileri kitabında anlattıklarını tanımlamamaktadır. Bunun yerine o, daha çok kültürün yararlı kısımlarının devrimci olabileceği konusunda ısrarcı olmuştur. Biz, Afrika'nın geçmişine ve folkloruna takılıp kalarak değil; diğer özgürlük savaşçıları örnek olarak özgürleşeceğiz."⁴⁹

BPP, mevcut Siyahi örgütleri kültürel milliyetçi olmakla eleştiriyordu. Silahların özsavunma amacıyla kullanımına ek olarak kültürel milliyetçilik de Siyahi hareketle aralarındaki Barth'nin⁵⁰ ifade ettiği şekliyle grubun kendi sınırlarını belirlediği ikinci hattı. Partinin önemli

⁴⁵ Hecter'in 1975'te yayınlanan *Internal Colonialism* adlı kitabı bu kavramın akademik literatürü geçmesini sağlamıştır. İç sömürge kavramını Hecter ilk olarak Lenin'in kullandığını ve Gramsci'nin metinlerinde de rastlandığını aktarmaktadır. Asimilasyoncu yaklaşımlara karşı geliştirdiği iç sömürgecilik anlayışında, milli kalkınma stratejisinin iç sömürge yarattığını iddia etmektedir. Umud Özkırımı, *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış*, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1999, s. 116.

⁴⁶ Jamiaka doğumlu olan Garvey ABD'de gazetecilik yapmış, İngiltere'de bulunmuş, sonrasında Jamaica'ya dönmüş ve burada, 1914 yılında *Universal Negro Improvement Association and African Communities (Imperial) League (UNIA-ACL)* örgütünün kurucularından biri olmuştur. "Marcus Garvey", http://en.wikipedia.org/wiki/Marcus_Garvey Erişim tarihi: 10.01.2014.

⁴⁷ Amerikalı sosyolog, tarihçi, sivil haklar hareketinin önemli aktivistlerinden, Pan-Afrikacı. 1909 yılında kurulan NAACP'nin kurucularından biridir. Özellikle Siyahlar hakkında birçok incelemesi bulunmaktadır. http://en.wikipedia.org/wiki/W.E.B._DuBois Erişim tarihi: 10.01.2014.

⁴⁸ Huey P. Newton, *The Huey P. Newton Reader*, Seven Stories Press, New York, 2002'den akt. Magnarella, 2007, s. 57.

⁴⁹ David Hilliard, *This Side of Paradise: The Autobiography of David Hilliard and the Story of the Black Panther Party*, Little Brown, Boston, 1993'den akt. Magnarella, 2007, s. 57.

⁵⁰ Frederik Barth, *Etnik gruplar ve sınırları*, Bağlam, İstanbul, 2001.

isimlerinden olan Angela Davis, 1998 yılında verdiği bir röportajda kültürel milliyetçilikle ayrışmayı şöyle anlatmaktadır:

“Tartışmalar, genellikle herhangi bir özgürlük hareketine katılmak isteyen siyah gençlerin ne yapması gerektiği konusuna odaklanıyordu; mesela polis şiddetine karşı yapılan kampanyalarda aktif mi olmaları gerekiyordu, yoksa enerjilerini Afrika kıyafetlerini giymeye ve kendi isimlerini değiştirmeye ve ritüellerini geliştirmeye mi vermeleri gerekiyordu. Kara Panter Partisi'nin Afrika ve oradaki ritüellere yoğunlaşan insanları tanımlamak için yaptığı yakıştırmalardan birisi dar milliyetçilikti (*pork chop nationalists*).”⁵¹

BPP devrimci milliyetçilik görüşü, etnik mücadeleyi sınıf mücadelesiyle ilişkilendirilen bir yerden kurmaktadır. Irkçılığa karşı verdikleri mücadeleyi sınıf mücadelesiyle birleştiren bir siyasi çizgi geliştirdi:

“Egemen kapitalist sistemin sosyalizmle değiştirilmesi gerekiyordu. Newton, kapitalizmin ten rengine bakmaksızın insanları sömürdüğünü, ve birçok Beyazın da (sosyalist veya komünist olsun) kapitalist sömürüye karşı mücadele ettiğini ve ırkçılıkla ilgili gerçekten kaygılar taşıdığını farkına vardı. Ayrıca Newton siyah kapitalistin de beyaz kapitalistin yaptığı gibi, yoksul siyahları sömürdüğünü görmeye başladı. Dolayısıyla Newton, BPP'nin 10 maddelik programındaki 3. maddeyi “kendi siyah toplumumuzun kapitalisti tarafından soyulmasının sonun gelmesini istiyoruz” olarak değiştirmiştir. [...] Newton, kapitalist sınıfı ezen olarak kabul eden devrimci milliyetçilikle Beyazları ezen olarak gören kültürel milliyetçilerin gerici milliyetçiliğini birbiriyle karşılaştırıyordu.”⁵²

Kara Panterlerin sınıf mücadelesiyle ilgili yaklaşımlarını geliştirmelerini, Siyahlar dışındaki emekçi sınıflarla dayanışma düşüncesini doğurmuştu ve beyazlar dâhil diğer etnik gruplarla, örgütleriyle dayanışma gerektiğini düşünmeye başlamışlardı. Sınıf dayanışması vurgusuyla oluşturulan ittifak politikası, kültürel milliyetçilerle ayrışmanın belirginleşmesine neden oldu. Kültürel milliyetçiler tüm beyazların ırkçı sistemin bir parçası olduğunu varsayımından hareketle beyazlarla ittifak yapılmaması gerektiğini savunuyorlardı. BPP'de ise, tam tersine sosyalist enternasyonal devrimci olduğunu iddia eden bir örgütün hedefi ezen sistemi değiştirmekse devrimci beyazlarla da ittifak yapılması gerektiği düşüncesi hâkimdi. Newton, Şubat 1970'da *The Guardian* Gazetesine yazdığı yazıda şöyle belirtmektedir:

“Siyah kapitalizm aracılığıyla kapitalizmle mücadele edemeyiz; siyah emperyalizm aracılığıyla emperyalizmle mücadele edemeyiz, siyahların ırkçılığı aracılığıyla ırkçılıkla mücadele edemeyiz. Bunun yerine biz, kendimizi bu şeytanlara karşı tutumuzu, sosyalizmin idealizminden doğan proleter enternasyonalizmden kaynaklanan dayanışmayla belirliyoruz.”⁵³

BPP – Malcom X'in de önerdiği şekliyle – milliyetçi ve ırkçı olmayan; anti-kapitalist ve anti-emperyalist olan diğer ezilenlerin örgütleriyle ve hareketleriyle ittifaklar yapılması gerektiğini ve bunu sosyalist devrimci dayanışma ilkesinin bir parçası olduğunu savunuyordu. Eldridge Cleaver Cezayir'de bir konuşmasında şunu belirtmişti: “*Marxist Leninist bir partiyiz ve Marksizm Leninizm, proleter enternasyonalizmi de içeriyor ve mücadele eden tüm insanlarla, halklarla dayanışmayı ve bu, tabii ki beyazları da kapsıyor.*”⁵⁴

Bu siyasi çizgi dolayısıyla hem ABD'nin içinde hem başka ülkelerdeki hareketlerle bağlantı kurdular.⁵⁵ Dışarıda Küba, Cezayir, Çin gibi sosyalist ve antifaşist, anti sömürgeci devletlerle ve

⁵¹ “PBS Interview with Angela Davis” (1998), www.marxists.org/history/usa/workers/black-panthers/1998/01/x01 .htm Erişim tarihi: 12.12.2013.

⁵² Magnarella, a.g.y. s. 57-58.

⁵³ “The Black Panther Party Stands for Revolutionary Solidarity”, *The Guardian*, Şubat 1970'den akt. Foner, a.g.y. s. 220.

⁵⁴ Eldridge Cleaver, “Back to Africa: The Evolution of the International Section of the Black Panther Party (1969-1972)”, C.E. Jones, ed., *The Black Panther Party Reconsidered*, Black Classic Press, Baltimore, 1998, s. 230'dan aktaran Magnarella, 2007, s. 60.

⁵⁵ “The Black Panther Party Stands for Revolutionary Solidarity”, *The Guardian*, Şubat 1970'den akt. Foner, a.g.y. s. 220.

buralardaki siyasi hareketlerle diplomatik ilişki geliştirdiler. 24 Kasım 1968, Kathleen ve Eldridge Cleaver ABD'den kaçarak Küba ve Paris'e geçti, oradan Cezayir'e. 1970'de Cezayir hükümetiy-le ilişkiler sonucunda burada, partinin bir şubesini kurdular. Ayrıca da BPP Vietnam'daki ABD emperyalist savaşına karşı direnen "Güney Vietnam Halk Kurtuluş" güçleriyle, Çin de ve Kuzey Kore'deki bazı örgütlerle ilişki geliştirdiler.⁵⁶ Bu hareketin benimsediği devrimci milliyetçilik görüşünün, uluslararası bir boyut kazanmasını sağladı.⁵⁷

1969 yılında ABD'nin içinde de Latinlerin, Asyalıların yanı sıra çeşitli siyasi partilerin, Siyah örgütlülüklerin katıldığı Faşizme karşı Birleşik Cephe (*United Front against Fascism*) adlı bir konferans düzenlediler.⁵⁸ Her ne kadar beyazları faşizme karşı birleşik bir mücadele konusunda ikna edemeseler de bu konferans BPP için mücadelenin ırklar arasında değil, sınıflar arasında olduğu görüşünü benimsediğini göstermesi açısından önemli bir yerde durmaktadır. Ancak parti, beyazlarla ve diğer etnik gruplarla ittifak kurmaya açık olmakla birlikte, partinin kendisine militan olarak bu kişiler çok fazla katılmıyorlardı. Örneğin 1969 yılında BPP'nin bir şubesi olan ve 20 bürosu olan Faşizmle Mücadele için Ulusal Komite (*National Committee to Combat Fascism [NCCF]*) örgütlenmesi teknik olarak beyazlara açıktı, ancak sadece Berkeley'deki ofiste beyazlar vardı.⁵⁹

Özellikle Beyazlarla ittifaklar geliştirmeleri, partinin Siyahların kültürel milliyetçi gruplarıyla karşı karşıya gelmesine neden oldu. Bazı örgütlerle aralarında silahlı çatışmalar yaşandı. 1969 yazında,⁶⁰ Siyahlar için ayrı bir örgüt isteyen ve Afrika kültürünü öne çıkaran Birleşmiş Köleler (*United Slaves [US]*) ile aralarında şiddetli çatışmalar oldu. Bu çatışmalar sonucunda iki US üyesi vuruldu, iki Panter öldü.⁶¹

Hangi Sınıf?

Partiyi oluşturan ve hitap ettiği sınıfsal taban da Sivil Haklar Hareketinden farklıydı. Davenport'un iddiasına göre Sivil Haklar Hareketi, daha orta sınıf bir tabana sahipken ve işçi sınıfı ile orta sınıfa hitap ederken BPP, hem işçi sınıfına hem lümpen proletarya olarak tabir edilen şehirli genç işsiz Siyahlara hitap ediyordu ve özellikle 1970'lerde lümpen proletaryayı örgütlemeye yoğunlaşmıştı.⁶² Panterlere göre partinin verdiği mücadele bir sınıf mücadelesidir. Bunu Bobby Seale şu şekilde açıklamıştır: "*Her renkten işçi sınıfına mensup insanlar kendilerini sömüren, ezen yönetici sınıfa karşı birlik olmalıdır. Bir kez daha altını çizeyim –mücadelemizin ırksal değil, sınıfsal olduğuna inanıyoruz.*"⁶³

Diyalektik materyalizmi ve Marksizm'in sınıf çatışması anlayışını benimsediler. Ancak Marks'ın ABD'deki Siyahların durumundan hiç söz etmediğini, bu yüzden onun çizdiği sınıf mücadelesi eksenin, buradaki Siyah halkın durumuna uyarlanması gerektiğini iddia ettiler. Kara Panterlere göre, ABD'deki ezilenler arasında sınıf konumuna göre bir ayrışma vardı. Buna göre çalışanlarla çalışmayanlar arasında bir çelişki söz konusuydu. BPP'nin basın-yayın bakanı Cleaver "Kara Panterler Partisi İdeoloji Hakkında" (*On the Ideology of the Black Panther Party*) adlı propaganda niteliğinde kitabında bu konuda şunu belirtmektedir: "*Emekçi sınıfın kendi içinde*

⁵⁶ Davenport, a.g.y. s. 101.

⁵⁷ Magnarella, a.g.y. s. 59.

⁵⁸ Alkebulan, a.g.y. s. 21.

⁵⁹ Alkebulan, a.g.y. s. 47.

⁶⁰ "The Black Panther Party", a.g.y.

⁶¹ Huey P. Newton, *The Huey P. Newton Reader*, Seven Stories Press, New York, 2002'den akt. Magnarella, a.g.y. s. 57.

⁶² Davenport, a.g.y. s. 96.

⁶³ Bobby Seale, *Seize the Time: The Story of the Black Party and Huey P. Newton*, Random House, New York, 1968'den aktaran Shawki, a.g.y. s. 212.

çalışanlar ve işsizler arasında belirgin çelişkimiz bulunmaktadır. Ve emekçi sınıf ile lümpen [proletarya] arasında kesinlikle belirgin bir çelişkimiz var.”⁶⁴

Cleaver'a göre, beyaz proletarya ile Siyah lümpen proletarya ve Siyah proletarya ile siyah olmayan lümpen proletarya arasında farklılıklar vardı; her birinin tarihsel deneyimleri, üretim araçları farklıydı. Amerika'daki Siyah lümpen proletarya, kapitalizmi ve ABD'deki ırkçılığı elemine edebilecek devrimci gücün öncü koluydu.⁶⁵ Bu, sadece siyah milliyetçilikten değil; geleneksel Marksizmden bazı noktalarda kopuşu ifade etmektedir. Lümpen proletarya ile proletarya arasında ayırım yapan bu görüş, ilk olarak Marksizmin sınıfı homojen olarak çizen eğiliminin eleştirisini yapmaktadır. Ve daha çok Weber'in emek piyasasındaki farklı konumlanmalar ve toplumsal statüler dolayısıyla oluşan sınıfsal konum teorisini izlerini taşımaktadır. Bir nevi Weber'in sınıf hakkındaki görüşleriyle ile Marksizm'inkileri birleştiren özgün bir hat çizmeye çalıştığı şeklinde yorumlayabiliriz. Ayrıca Marksizmden başka bir kopuşu da sınıf mücadelesinin öznesi noktasında olduğunu gözlemleyebiliriz. Marksizmin genel olarak sınıfsal mücadelesinde, sadece üretim araçlarını kullananlara ve özellikle fabrikalarda örgütlenmeye önem veren eğilimini de eleştiriyorlar. Özellikle 1970'lerden itibaren BPP, düzenli bir şekilde üretime katılmaktan men edilen ve en örgütsüz kesim olan lümpen proletaryayı mücadelede öne çıkarmaya başlamıştır. Bu, BPP'yi Siyah sanayi işçisini örgütleyen Siyah örgütlerden özgün kılan bir yanıydı.⁶⁶

Sonuç olarak BPP'nin geliştirdiği politikalar açısından onu önceki Siyahi hareketlerden farklılaştıran ve özgün kılan kültürel milliyetçiliğe karşı “yerinde” ve sosyalist bir kurtuluş/çözümü savunmasıdır. Bunu gerçekleştirmek için de beyaz devrimcilerle ve ezilen halklarla ittifak yapılması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca Sivil Haklar Hareketinin barışçıl ve şiddetsiz eylem repertuarından farklı olarak silahlı eylemler ve genel olarak devrimci şiddeti benimsemesi de onu özgün kılmaktadır. Son olarak örgütlediği ve hitap ettiği sınıfsal taban açısından, Sivil Haklar Hareketi'nden ve bir çok Marksist örgütlerden ayrılmaktadır; bir dönemden sonra lümpen proletaryayı, devrimin biricik öncü gücü olarak teorize etmiş ve onu da örgütlemeyi hedeflemiştir. Lümpen proletaryaya yönelmenin, hareketin 1969 yılında başlattığı sosyal programların hitap ettiği insanlarla da ilişkisi olduğunu düşünebiliriz.

“Özgürleşmenin pratikleşmesi” olarak Sosyal Programlar

BPP, Amerikalı Siyahların kendi sorunlarını kendilerinin çözüm üretmesi gerektiği anlayışını benimsemişti. Bu çerçevede, 1968 Kasımında “Halka Hizmet Etme” (“*Serve the people*”) adı altında Siyah halkın temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sosyal programlar ve faaliyetler geliştirme kararı almıştı. 1969 yılının yaz aylarından itibaren ücretsiz kahvaltı, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi faaliyetleri geliştirmeye başladı ve bu programlar kısa zamanda çok etkili oldu.

BPP'nin en başarılı sosyal programlarından biri, Bobby Seale tarafından organize edilen ve ilki 20 Haziran 1969'da Oakland'daki St. Augustine Episcopal Kilisesi'nde verilen okul çağındaki çocuklar için ücretsiz açık kahvaltı programıdır. 1969 yılında açık kahvaltı programı kapsamında 19 şehirde, yaklaşık 20 bin çocuk, okula gitmeden önce buralarda kahvaltı ediyordu.⁶⁷ Ayrıca ihtiyacı olan çocuklara kıyafet, ayakkabı vs. temin etmeye çalışıyorlardı. Bu programların finansmanıyla ilgili çok fazla bilgiye ulaşamamakla birlikte partinin kendi yayınlarından birisinde çocuklar

⁶⁴ Eldrige Cleaver, “On the Ideology of the Black Panther Party”, <http://www.freedomarchives.org/Documents/Finder/Black%20Liberation%20Disk/Black%20Power!/SugahData/Books/Cleaver.S.pdf> Erişim tarihi: 10.01.2014, s. 8.

⁶⁵ Magnarella, a.g.y. s. 62.

⁶⁶ Shawki bu eserinde BPP ile otomobil sanayisinde çalışan Siyahların örgütü olan ve Marksizmi benimseyen *League of Revolutionary Black Workers* ile karşılaştırmasını yapmıştır. Shawki, a.g.y..

⁶⁷ Shawki, a.g.y. s. 210.

için ücretsiz kahvaltılarının giderlerini bağışlarla ve bazı “cömert” iş adamlarının desteğiyle gerçekleştirdiklerini aktarmışlardır.⁶⁸

Çocuklara yemek vermek partinin birinci amacıydı, ancak aynı zamanda onları eğitmeyi de hedefliyorlardı. Özgür okullar (*Liberation school*) projesi de açık kahvaltıyla aynı yıl başladı, kahvaltıya gelen çocuklar bu okullara gelmeleri için teşvik ediliyorlardı. Bunu, partinin programının Siyah halka yozlaşan “Amerikan toplumunun gerçek özünü anlatmak üzere eğitim vermesini” ve kendi halkının gerçekleri hakkında bilgi veren bir eğitim sistemin kurulmasını gerektiğini belirten 5. Maddesine dayandırıyorlardı. Bu eğitimlerde, özellikle gençlere hitap ediliyor ve onları bilinçlendirerek öncü bir gençlik oluşturmak için siyahların tarihini⁶⁹ sınıf mücadelesi bilinciy-le anlatılması hedefleniyordu. Özgür okullarda çocuklara büyüklerle aynı müfredat uygulanı-yordu ve devrimci yayınlar okutuluyordu: *Yeryüzünün Lanetlileri*'ni, Mao'nun *Kırmızı Kitabı*'nı, Newton'un *Essays from the Ministre of Defense*⁷⁰ kitabını⁷¹ San Francisco Özgür Okulu'nda günde 25 çocuğa eğitim veriliyordu. Hafta içi her gün, ayrı bir program uygulanıyordu: pazartesi devrimcilerin tarihi, salı devrimci kültür, çarşamba saha gezileri, perşembe devrim filmleri, cuma güncel olaylar gibi bir program izleniyordu.⁷²

1971 yılında kurulan Toplumlararası Enstitüsü (*Intercommunal Institute*), 1974'te Oakland *Community School* olarak değiştirildi.⁷³ Burada beden eğitiminden fiziğe kadar çeşitli dersler veriliyordu. Burada, farklı etnik topluluklardan 400 öğrenci okuyordu. Okul, Partiden iki yıl daha uzun yaşadı, 1982'de kapandı.

BPP dağıtımdaki eşitsizliğin yaşandığı diğer bir alan olan sağlık hizmetlerini de örgütlemeye başladı: sağlık kliniği, Siyahlar arasında çok yaygın olan anemi (*sickle celle*) testi ve ücretsiz ambülâns servisi.⁷⁴ ABD'nin Güneyindeki tıp kolejlerinde hiç Siyah öğrenci yoktu, Kuzeyde ise çok az. 1969 yılında BPP, 10'u aşkın şehirde önleyici sağlık hizmeti veriyordu. Chicago'daki Spurgeon “Jake” Winter Kliniği'nde diş, pediatri gibi dört dalda hizmet veriliyordu. Bu klinikten 2 ayda 2 binden fazla kişi faydalanmıştı.⁷⁵ Ayrıca mahalle mahalle, ev ev gezen seyyar sağlık ekibi vardı. Bu ekip hastaları, kendi kurdukları kliniğe yönlendiriyordu.⁷⁶ Aynı zamanda 1971 Mayıs'ında 600 çocuğa anemi testi yapılmıştı.⁷⁷ 1974-76 yılları arasında ise 20 sertifikalı sağlık teknisyeniyle 24 saat ücretsiz ambulans hizmeti verildi.⁷⁸

Kara Panterler hakkındaki literatürde sosyal programların geliştirilmesiyle iki farklı görüş bulunmaktadır. Eersel, BPP'nin geliştirdiği sosyal programlarının Stokely Carmichael ve Charles Hamilton'un⁷⁹ çizdiği “Siyah Güç” (*Black Power*, 1967) kitabında önerilen politika çerçevesinde düşünmek gerektiğini iddia etmektedir. “Siyah Güç”te “Siyahlar için söz konusu olan yaşamla-rının kontrolünü ele almaktır. Eğer başarabilirsek politik, ekonomik ve fiziki olarak yaşamlarımızı kontrol [etmeliyiz].” Bunu başarabilmek için de Carmichael ve Hamilton, gettodaki ekonomik olarak farklı pozisyondaki aktörler arasında güncel sorunlarla ilgili işbirliğine dayanan programların geliştirilmesini önerir.⁸⁰ Eersel sosyal programların daha bilinçli bir politika sonucunda

⁶⁸ Akt. Foner, a.g.y. s. 168.

⁶⁹ Abron, a.g.y. s. 185.

⁷⁰ Aynı zamanda Herbert Aptherek, Basil Davidson, John Hope Franklin, William Paterson, J. A. Rogers ve C. Van Woodward'un eserleri de okutuluyorlardı.

⁷¹ Eersel, a.g.y. s. 73.

⁷² Foner, a.g.y. s. 172; Alkebulan, a.g.y. s. 33.

⁷³ Alkebulan, a.g.y. s. 34, Abron, a.g.y., s. 186.

⁷⁴ Abron, a.g.y..

⁷⁵ Alkebulan, a.g.y. s. 36.

⁷⁶ “The Black Panther Party”, a.g.y.

⁷⁷ Abron, a.g.y. s. 185.

⁷⁸ A.g.y.

⁷⁹ Stokely Carmichael (1941-1998) Charles V. Hamilton (1929) ile birlikte *Black Power* (1967) kitabını yazarı. Carmichael SSNC'den ayrıldıktan sonra BPP'ye katıldı. BPP'nin Fahri Başbakanı olmuştur. “Stokely Carmichael”, http://en.wikipedia.org/wiki/Stokely_Carmichael Erişim tarihi: 06.01.2014

⁸⁰ *Black Power, the Politics of liberation in America*, s. XV-XVI.'dan akt. Eersel, a.g.y. s. 71-72.

geliştiğini söylerken Alkebulan daha kendiliğindenci bir şekilde geliştğini iddia etmektedir. Ona göre, bu dönemde BPP üyesi Wendell Wade, Seale'e okula giden Siyah çocukların aç olduklarını ve bunun eğitimlerini etkilediklerini söyleyerek şakayla karışık partinin çocuklara yemek verebileceğini belirtmiştir. Seale bu öneriyi, ciddiye almış ve çocuklara her gün tavuk veremeyeceklerini; ama kahvaltı verebileceklerini söylemiştir.

Diğer yandan bu sosyal programların başlangıcı, partide nasıl yol alacağına dair iç tartışmaların en keskinleştiği döneme denk gelmiştir. Dolayısıyla kahvaltı programı partinin kendine yeniden şekil vermesi için araçsal bir niteliği olduğunu da söyleyebiliriz. Çocuklar için kahvaltı programının başladığı yıl (duyurusunu 1968 kışında gazetede yapmışlardı), partinin kendi içerisindeki tartışmalardan dolayı bir dönüm noktasına denk gelmektedir. 1968 yılı parti için önemli isimlerden biri, Newton tutuklanmıştır; aynı zamanda Oakland'ta 30 parti üyesi disiplin suçundan partiden kovulmuştur.⁸¹ Ayrıca bu sosyal programlar, da partinin kamuoyundaki silahlı bir örgüt imajını gidermeye hizmet etmişti.⁸²

Başlangıçta sosyal programlar ve silahlı eylemler birbirini tamamlayan faaliyetler olarak görülüyordu. Ancak FBI'nın parti üzerindeki baskılarının yoğunlaştığı 1970'lerde – ki bu dönem bu sosyal programların en başarılı şekilde uygulandığı yıllardı – askeri çatışmanın başarılı olup olmayacağına dair başta Newton olmak üzere partide bir tartışma belirdi.⁸³ Buna rağmen parti, 1970'de militan taktikleri devam ettirmiştir. Haziran 1971'de ise açık bir şekilde askeri çatışmadan uzak durmuştur ve Siyah toplumu örgütlemek için sosyal programları daha yoğun bir şekilde hayata geçirmeye devam etmiştir ki zaten kurdukları okul partiden bile uzun yaşamıştır.

Panterler, bu faaliyetlerin reformist bir anlayışla değil sosyalist bir mantıkla yaptıklarını söylüyorlardı: *“Bir sınıfın bir diğerini devirmesi, ancak devrimci şiddetle gerçekleşmelidir. Bu aşamaya gelene kadar bizim, BPP'nin ideolojisini temel alan siyasi bir güç birliği oluşturmak için halkın acil ihtiyaçlarına yoğunlaşmamız gerekiyor.”*⁸⁴

Bu programlarla, kapitalizme karşı görünür politik bir alternatif oluşturuyorlardı. Partinin Basın-yayın bakanı Cleaver: *“Çocuklar için Kahvaltı, sistemin dışına çıkartır ve onları bir alternatifin içinde örgütler. Bu, özgürleşmenin pratikleşmesidir... Eğer çocuklar için kahvaltı tahayyül edebiliyorsak çocuklar için öğlen yemeğini, akşam yemeğini, giyim ile eğitim ve sağlık hizmetlerini de tahayyül edemez miyiz? Ve bunu tahayyül edebiliyorsak, neden sadece halkın parkını değil; aynı zamanda halkın ulaşımını, sanayisini, ulaşımını, bankasını da tahayyül edemez miyiz? Ve neden halkın yönetimini tahayyül edemeyelim?”*⁸⁵

Panterler bu sosyal programların sadece hizmet sundukları insanlar için değil, aynı zamanda buralarda sorumluluk alan görevliler için de öğretici olduğunu düşünüyorlardı. Buralarda görev alan insanların, kendi toplumlarının sorunlarına yabancılaşmalarını engelleyeceği görüşündeydiler; onlar programlarda görev alarak sosyalizmi hayata geçiriyorlardı.⁸⁶

Sona Giderken

Siyahlara yönelik uygulanan ayrımcılıklara ve polis şiddetine karşı örgütlenen BPP, etkili olmaya başladığı andan itibaren yoğun devlet baskılarıyla karşılaşmıştır. 28 Ekim 1967'de partinin savunma bakanı ve partinin kurucularından Newton, arabasıyla seyir halindeyken polis

⁸¹ Alkebulan, a.g.y. s. 30.

⁸² Jennifer B. Abron, “Serving the People”: The Survival Programs of the Black Panther Party”, *The Black Panther Party (reconsidered)*, ed. Charles Earl Jones, Black Classic Press, Baltimore, 1998, s. 177 www.books.google.com.tr/booksid=hxpCxS661Q8C&pg=PA333&dq=Elaine+Brown&hl=en&sa=X&ei=t77KUo6jN9KShgFKjYDQBg&ved=oCEUQ6wEwBQ#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 10.01.2014.

⁸³ Alkebulan, a.g.y. s. XVII.

⁸⁴ Gwen V. Hodges, “Survival Pending Revolution,” *Black Panther*, 9 January 1971, s. 3'den akt. Alkebulan, a.g.y. s. 28.

⁸⁵ Eldridge Cleaver, “On Meeting the Needs of the People”, *The Black Panther*, 16 Ağustos 1969'dan akt. Foner, a.g.y. s. 167.

⁸⁶ Alkebulan, a.g.y. s. 43-44.

memuru Frey tarafından durduruldu. Arabasından çıktığı anda yayılım ateşine tutuldu; polis memuru çatışma sonucunda öldü, Newton ise yaralandı. Akabinde Newton, ağır yaralı olmasına rağmen hastaneden alınarak tutuklandı. Newton'un serbest kalması için Kara Panterler, "Free Huey" adlı kampanya başlattılar. Bu kampanya sadece 5 Ağustos 1969'da Newton serbest kalmasını hizmet etmedi, aynı zamanda partinin büyümesini sağladı ve başka muhalif örgütlerle ilişkisini de güçlendirdi.⁸⁷

7 Nisan 1968 tarihinde partinin 16 yaşındaki ilk üyesi olan Bobby Hutton, seyir halindeyken arabası durduruldu, kaçmayı ve bir yere saklanmayı başardı; ancak etrafı polisler tarafından sarılınca elleri havada teslim oldu. Polisler ise onu öldürdüler. Aynı yıl, 4 Aralık 1968 tarihinde BPP'ye katılan ve BPP'nin önemli liderlerinden biri olan Fred Hampton, verdiği bir konferanstan sonra birkaç parti üyesiyle birlikte evine gitti, yemeğine ilaç konmuştu. Gece yatağında uyurken Chicago polisi tarafından öldürüldü. Hampton "kafasından üç kez vuruldu ve omzundan ve kolundan birer kez; evde aynı yatakta uyuyan üç kişi ise zarar görmemişti. Oturma odasındaki kanapede uyuyan Mark Clark ise uyurken öldürülmüştü. Hampton'un 8 aylık hamile eşi de vurulmuştur; ama ölmemişti. Dairede uyuyan 4 panter ise yaralanmış, biri yaralı olarak kaçmayı başarmıştır."⁸⁸

Angela Davis, 1971 yılında cezaevleri hakkında yazdığı kitapta "1968 Mayıs'tan beri, iki buçuk yıl boyunca 1000'den fazla Panterin" tutuklandığını aktarmaktadır.⁸⁹ Tutuklamalar, davalar ve polisler karşı karşıya gelindiğinde polisin öldürmeye yönelik politikası partinin silahlı mücadeleye hız verdiği 1967 yılından itibaren uygulanan yöntemlerdi. Ancak Fred Hampton ve Mark Clark'ın evlerine girilerek öldürülmesi, aslında partiye karşı polisin başka türlü bir şekilde daha sistemli yöneldiğinin işareti oldu. 1970 Mayıs'ında 8 şehirde eşzamanlı olarak BPP'nin en etkili propaganda aracı olan gazete bürolarına polis baskınları düzenlendi. 1970 yılında toplamda 38 militanı polisin partinin bürolarına yapılan saldırılar sonucunda öldü.⁹⁰ Aynı zamanda polisler tarafından militanlara sahte anonim mektuplar gönderilerek iç tartışmalar körüklenmeye çalışıldı. Gazetelerde BPP ile ilgili yalan haberler çıkartıldı.⁹¹ Bu operasyonlar, Türkiye'de bizim aşına olduğumuz kontrgerilla faaliyetlerinin ABD karşılığı olan COINTELPRO gereğince düzenliyordu. COINTELPRO ilk olarak 1956 yılında Komünist Partiyi bitirmek için uygulamaya sokulmuştu. 1956-1971 yılları arasında COINTELPRO'ya bağlı olarak 2.218 operasyon düzenlenmiş, 2.305 kişinin telefonu gizli bir şekilde dinlenmiş ve 57.646 kişinin kuryeleri gizli bir şekilde açılmıştır. 1969 yılından itibaren COINTELPRO, BPP'ye karşı uygulanmaya başlanmıştır. Amerikalı Siyahlara karşı düzenlenen 295 operasyondan 233'ü BPP'ye yapılmıştır. FBI için bu kapsamda yapılan operasyonlarda suçlamalarının yerinde olup olmadığı önemli değildi. Nitekim FBI'nin bir yöneticisi bunu açık bir şekilde dile getirmiştir: "Counter Intelligence'in hedefi, BPP'nin faaliyetlerini gerçekleştirmesini engellemektir, bunun için suçlamalarının kanıtlamak için herhangi bir fiilin olup olmaması önemli değildi."⁹²

BPP'nin eylem biçimleri her ne kadar zamanla sosyal programlar gibi daha yasal meşru zemini kapsayan eylemleri de içererek çeşitlense de, FBI'nin BPP'ye uyguladığı kontrgerilla biçimindeki baskıları ve saldırıları devam etti. 1969'tan sonra partinin ömrünün önemli bir kısmı bu baskılarla baş etmeye çalışmakla geçti. Bu da BPP'nin güç kaybetmesinde ömrünün kısa sürmesinde ve sönümlenmesinde önemli bir etkidir. Parti, iç tartışmalar ve devletin uyguladığı yoğun baskılar (suikast, tutuklamalar, vs.) nedeniyle 1970'lerin sonlarında sönümlenmiştir.

⁸⁷ Eersel, a.g.y. s. 61.

⁸⁸ "The Black Panther Party", a.g.y.

⁸⁹ Davis, a.g.y. s. 89.

⁹⁰ www.secoursrouge.org/Histoire-du-Black-Panther-Party-et

⁹¹ Histoire du Black Panther Party et de sa répression, http://www.secoursrouge.org/Histoire-du-Black-Panther-Party-et Erişim tarihi: 12.12.2013.

⁹² "Histoire du Black Panther Party", www.secoursrouge.org/Histoire-du-Black-Panther-Party-et Erişim tarihi: 09.01.2014.

Sonuç

BPP'yi ilgi çekici kılan, sosyalizmi savunan ve ayrı örgütlenen ilk Siyah parti olmasıdır. Bir öz savunma biçimi olarak şiddet kullanımını savunan BPP, kısa ömründe yaygın olarak örgütlediği sosyal programlar gibi Siyah halkın acil ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çeşitli faaliyetler yürütmüştür. Marksist-Leninist örgütlenme modeline esas alan parti, aslında esnek ve değişken bir yapıya sahipti. BPP'nin ideolojik çerçevesinin bazı öğeleri zaman içinde sabit kalsa da birçok çizgisini değiştirmiştir.

Bu yazıda, etnisite ve sınıf arasındaki ilişkinin BPP örneğinde nasıl kurulduğuna odaklandık; onun bu ilişkideki temel özelliği sınıf ve etnisite mücadelelerini birbirine indirgeyen veya öncelleyen bir yaklaşım geliştirmemesidir; Ortodoks Marksizmden farklı olarak sosyalizm kurulduğunda ırkçılığın ortadan kalkacağı düşünmemektedir. Irkçılığa karşı ayrıca mücadeleye devam etmek gerektiğini vurgulamaktadır: “*Sosyalizm ve ırkçılıkla ilgili BPP, sosyalizm kurulursa otomatik olarak ırkçılığın ortadan kalkacağını söylemez ve hiç bir zaman söylemedi. [...] Bizim söylediğimiz sosyalist bir toplumda koşulların, ırkçılığı ortadan kalkması yönünde mücadeleye başlamak için daha elverişli olmasıdır.*”⁹³

O dönemdeki birçok etnik/ulusal hareketten farklı olarak BPP, ayrı bir ulus devlet kurmayı veya atalarının zorla getirildiği Afrika topraklarına geri dönmeyi tahayyül etmemiştir. Bunun yerine ABD'deki siyah toplulukları örgütleyerek ve onun temel ihtiyaçlarını karşılayacak kurumları oluşturarak ABD'de, yerinde bir çözüm önermektedir ve bunu gerçekleştirmek için çeşitli adımlar atmıştır.

Son olarak “BPP ile Kürt Hareketi karşılaştırılabilir mi?” sorusunu gündemleştirmenin önemli olduğunu düşünüyoruz. Öncelikle BPP'nin kurulduğu dönem, Kürt solunun Türkiye’de güçlendiği dönemle denk gelmektedir. Türkiye’de Kürt solunun Türkiye solundan ve Kürt hareketlerinden koştığı, ayrı bir şekilde örgütlenmeye ve güçlenmeye başladığı yılları 1960’lı ve 1970’li yıllardır; Siyah sol hareketinin de. Her ikisi de Ortodoks Marksizm’den farklı olarak etnisite ve sınıf mücadelesi arasında bir hiyerarşi kurmamaktadır; ulusal sorunun devrimden sonraya ötelenemeyeceğini düşünmektedir. İkinci olarak, Kürt Hareketinin teorik olarak 2000’lerde geliştirdiği ayrı bir ulus devlet kurmama perspektifi, BPP’nin de savunduğu bir görüştür. BPP, tarihsel olarak 1960’ların sonunda bunu geliştirmiştir, Kürt Hareketi ise 2000’lerde. Bunu, BPP’nin mücadele ettiği özgün koşullarla ilişkilendirebiliriz. Üçüncü olarak ABD’nin ve Türkiye’nin bu örgütleri bastırmak için uyguladığı yöntemler açısından da benzerlik söz konusudur. Son olarak, bu çalışmada çok fazla değinmemiş olsak da kadınların hareketteki mücadelesi ve oynadığı rolün değişimi, örgütlenme biçimleri ve söylemleri karşılaştırma yapmak için önemli bir yerde durmaktadır. BPP’nin ilk dönemlerinde kadınlar daha geri plandayken son dönemlerinde bu değişmiştir; Kürt hareketi için de aynı değişimi okuyabiliriz.

Kaynakça

Abron, Jennifer B., “Serving the People”: The Survival Programs of the Black Panther Party”, *The Black Panther Party (reconsidered)*, ed. Charles Earl Jones, Black Classic Press, Baltimore, 1998, books.google.com.tr/books?id=hxpCxS661Q8C&pg=PA333&dq=Elaine+Brown&hl=en&sa=X&ei=t77KUo6jN9KShgfkjYDQBg&ved=0CEUQ6wEwBQ#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 10.01.2014.

Alkebulan, Paul, *Survival pending revolution [electronic resource]: the history of the Black Panther Party*, University of Alabama Press, Tuscaloosa, 2007.

Barth, Frederik, *Etnik gruplar ve sınırları*, Bağlam, İstanbul, 2001.

⁹³ “On Criticism of Cuba”, *The Black Panther*, 27Aralık 1969’dan akt. Foner, a.g.y. s. 37.

Bloom, Joshua ve Martin Waldo, *Black against Empire, The History and Politics of the Black Panther Party*, California Üniversitesi Yayınları, California, 2012.

Davenport, Christian, *Media Bias, Perspective, and State Repression: The Black Panther Party*, Cambridge University Press, New York, 2010.

Davis, Angela, *Eğer Şafakta Gelirlerse*, çev. Hamit Bozak, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2008.

Cemal, Mumia Ebu, *Biz Özgürlük İstiyoruz: Kara Panterler Partisi*, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2005.

Cleaver, Eldrige, "On the Ideology of the Black Panther Party", <http://www.freedomarchives.org/Documents/Finder/Black%20Liberation%20Disk/Black%20Power!/SugahData/Books/Cleaver.S.pdf> Erişim tarihi: 10.01.2014.

Eersel Tom Van, *Panthers: Histoire du Black Panther Party*, L'échappée, Paris, 2006.

Foner, Philips (ed.), *The Black Panthers Speaks*, Da Capo Press, ABD, 1995.

Histoire du Black Panther Party, www.secoursrouge.org/Histoire-du-Black-Panther-Party-et Erişim tarihi: 09.01.2014.

Interview with Angela Davis, 1998, www.marxists.org/history/usa/workers/black-panthers/1998/01/x01.htm Erişim tarihi: 12.12.2013.

Löwy, Michael, "Marksistler ve Ulusal Sorun", çev. Bülent Aksoy, *70'lerin Birikimi*, sayı: 23, Ocak 1977, s. 65-83, <http://birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=2&dsid=271&dyid=4179&yazi=Marksistler%20ve%20Ulusal%20Sorun> Erişim tarihi: 23.8.2014.

Magnarella, Paul J., "The Black Panther Party's Confrontation with Ethnicity, Race and Class", ed. Santosh C. Saha, *The Politics of Ethnicity and National Identity*, Peter Lang Publishing, New York, 2007, s. 53-67.

Matthews, Tracy, "No one ever asks, What a Man's place in the Revolution is: Gender of Politics of the Black Panther Party 1966-1971", *The Black Panther Party (reconsidered)*, ed. Charles Earl Jones, Baltimore: Black Classic Press, 1998, books.google.com.tr/books?id=hxpCxS661Q8C&pg=PA333&dq=Elaine+Brown&hl=en&sa=X&ei=t77KUo6jN9KShgfKjYDQBg&ved=oCEUQ6wEwBQ#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 10.01.2014.

"Origin of the Black Panther Party Logo: examples of source material from H.K. Yuen Archive", http://www.docspopuli.org/articles/Yuen/BPP_logo.html Erişim tarihi: 08.07.2014.

Özkırmlı, Umut, *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel bir Bakış*, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1999.

Schnapper, Dominique, *Sosyolojik Düşüncenin Özünde Ötekiyle İlişki*, çev. Ayşegül Sönmezay, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1998.

Shawki, Ahmed, *Black Liberation and socialism*, Haymarket Books, Chicago, III., 2006, <http://site.ebrary.com/lib/galatasaray/docDetail.action?docID=10389680> Erişim tarihi: 12.12.2013.

The Black Panther Party, www.marxists.org/history/usa/workers/black-panthers/ Erişim tarihi: 12.12.2013.

Wikipedia

"Carmicheal Stokely", http://en.wikipedia.org/wiki/Stokely_Carmichael Erişim tarihi: 06.01.2014.

"Marcus Gravey", http://en.wikipedia.org/wiki/Marcus_Garvey Erişim tarihi: 10.01.2014.

"Rosa Parks", http://en.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks#cite_ref-Branch_3-0 Erişim tarihi: 05.01.2014.

"W. E. B. Du Bois", http://en.wikipedia.org/wiki/W.E.B._Dubois Erişim tarihi: 10.01.2014.

